

# מי שהיה פרק תשיעי פסחים

## צו.

### עין משפט נר מצוה

א [מיי] פ"ד מהל' פסולי  
המוקדשין לוי':  
בב ב מיי פ"ד מהל'  
ק"פ הלכה ו:  
ג ג מיי פ"ד מהל' פסולי  
המוקדשין הלכה ח:  
ד ד ש הלכה ט:

### רבינו הגנאל

ואסיקנא אלא לאו שנמצא  
קודם שחיטה והמיר  
מקודם שחיטה קא מבעט  
לה תנא דלא קריבא.  
[מיהא כלומר הנמצא]  
מיהא שמייעין דהנמצא  
איהו שחיטת הפסח הוא  
קרב שלמים וכן תמורתו.  
אבל הנמצא קודם שחיטה  
אינו קרב לא הוא ולא  
תמורתו תיובתא דרבה.  
אמר שמואל כל שבחטאת  
מתה בפסח קרב שלמים  
כל שבחטאת רועה בפסח  
נמי רועה, ואתקף עליה  
רב יוסף הרי חטאת  
שעברה שנתה דלרעה  
אלא, דאמר ר"ל בתמורה  
פ"ד חטאת שעברה שנתה  
רוחין כאלו עומדת בבית  
הקברות ורועה, ואלו פסח  
שעברה שנתו קרב שלמים,  
הנני כשב לרבות פסח  
לאליה, כשהוא אימרי אם  
כשב לרבות פסח שעברה  
שנתו ושלמים הבאים  
וכו, ושנינו כי קאמר  
שמואל כל שבחטאת רועה  
בפסח נמי רועה באבודין  
שעברה שנתה ונחלו לא  
אמר שמואל, ובאבודין מי  
משכחת להא דשמואל,  
והא אבודה בשעת הפרשת  
אחרת, דלרבנן אע"פ  
שנמצאת הראשונה לרעה  
אזלא, דתנן בתמורה פ"ד  
המפריש חטאתו אבודה  
והפריש אחרת תחתיה  
ונמצאת הראשונה והרי  
שתייהן עומדות המימות  
וכו, ודייקין מיהא נמצאת  
אחר שנכתבו בעלים  
מתה, מכלל שאם נמצאת  
קודם שתיפירו בעלים  
רועה, ואלו בפסח היכא  
דאבד ונמצא אחר (הפסח)  
[נצות] קודם שחיטה קרב  
שלמים, ושנינו שמואל  
כרבא סבירא ליה (ל)  
דאמר בשמעתא דקמי  
הא שחיטה קבעה, והא  
מדאמר ר' יוחנן עלה אין  
לך פסח שקרב שלמים  
אלא שנמצא אחר שחיטה,  
מכלל דשמואל סבר חצות  
קבעה ולא שחיטה, ודייקין  
אבודה היא, כדברא דאמר  
בתמורה בתחלת פ"ד אמר  
רבא אבודה לילה לא  
שמה אבודה, אינו הוא  
אמרין התם אי הכי רועה  
ל' היכי משכחת לה.

**אילימא** שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה פשיטא  
למה ל' קרא, ואע"ג דקתני ליה צמתני לאשמעינן  
דאיכא תמורה ללא קרבה מ"מ לא אינטריך להכי:  
**פשיטא**, והשם לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני  
לעיל דאם כן קרא למאי אתא:  
**אלא** י"א שנמצא קודם שחיטה,  
תימה ללישנא קמא מלי

מקשה אכ"י לרבה מהך דרביה ואלא  
סיפא מסייעתא לו דהדיא דמסיק  
השם וזהו תימה לומר שלא ידע אכ"י  
סיפא דברייתא דמקמי מיניה:  
**אמר** שמואל כל שבחטאת מתה  
בו, שמואל כדבי זירא סבר  
דאמר חלות קבע עמד מל"ר יוחנן אין  
הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר  
שחיטה והכי (ד) דייקן לקמן:

**ובל"א** הוא והרי בו, תימה  
דפריך אסיפא דמילתיה  
דכל שצחטאת רועה וארישא נמי  
איכא למיפוך דהא תמורת חטאת  
(ו) [אין] שמתו בעליה דלמיתא אזלא  
ואלו בפסח אמרי' צמתני תמורת  
הפסח רועה א"כ המיר קודם חלות  
דקבעיה חלות וכן מתו בעליה אמר  
לקמן דאי מת קודם חלות דקבעיה  
חלות: **רואין** אותה באי"ו היא  
בבית הקברות, נקט הכי משום  
דחייבת צית הקברות לאו דמיה היא  
וכמו כן עברה שנתה לא חשיב דחוי  
כמו מתו או נשכחו בעליה:

**ורועה**, פירש רש"י ויפלו דמיה  
לקין הנשכח ממדרשו של  
היודע ואין נראה לרבי"א דלא נאמר  
מדרש היודע אלא בהפריש מעות  
לחטאתו או לאשמו ונשמיר מהם  
או אצדו והפריש אחריה וזכר כך  
נמצאו דמה שנשמיר יפלו לנדבה  
אזל צבי האי גוונא שלא נתכפרו  
עדוין בעלים אמרינן מימכר ויביא  
אחרת צדמיה והביא ר"י ראייה לדבריו  
דמנן דפריך ולד חטאת (תמורה דף כא):  
ושאזדה אס משכיפכו כו' ואם עד  
שלא כפרו בעליה מרעה עד שמתאז  
ותמכר ויביא אחרת צדמיה והשם  
צדמיה גמורה כמו אצדה דמודי ריש  
לקיש לאחר כפרה דמתה קתני עד  
שלא כיפרו ויביא צדמיה אחרת צעברה  
שנתה דלאו דחוי גמור הוא דלף לאחר  
שכיפרו בעליה אינה מתה לא כל שכן

שחס נסתאצד קודם כפרה דיביא אחרת צדמיה: **קודם חצות**  
**לאו אבוד הוא**, פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו  
כי קאמר שמואל בצדודין קאמר: **אלא** רועה ר"ב היכי משכחת  
לה, דליכא ליימיר כגון שנאצדה צלילה דאצידת לילה לאו שמה  
אצידה ושמואל בצדודין איירי כדפרישית:

### כדרכי

אם נסתאצד קודם כפרה דיביא אחרת צדמיה: **קודם חצות**  
**לאו אבוד הוא**, פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו  
כי קאמר שמואל בצדודין קאמר: **אלא** רועה ר"ב היכי משכחת  
לה, דליכא ליימיר כגון שנאצדה צלילה דאצידת לילה לאו שמה  
אצידה ושמואל בצדודין איירי כדפרישית:  
**כדרכי**  
אם נסתאצד קודם כפרה דיביא אחרת צדמיה: **קודם חצות**  
**לאו אבוד הוא**, פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו  
כי קאמר שמואל בצדודין קאמר: **אלא** רועה ר"ב היכי משכחת  
לה, דליכא ליימיר כגון שנאצדה צלילה דאצידת לילה לאו שמה  
אצידה ושמואל בצדודין איירי כדפרישית:

**יכול אף לפני הפסח** כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני)  
הוא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא**, פסח הוא הפסח כשר קרב  
ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי  
קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא**, דלא קרבה דהא

יכול אף לפני הפסח כן תלמוד לומר י הוא  
הוא קרב ואין תמורת הפסח קריבה היכי  
דמו אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר  
בו קודם שחיטה פשיטא למה ל' קרא אלא  
לאו שנמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר  
שחיטה תיובתא (ו) דרבא תיובתא אמר שמואל  
כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים וכל  
שבחטאת רועה בפסח נמי רועה ורבי יוחנן  
אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא  
אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא מתקיף  
לה רב יוסף וכללא הוא והרי חטאת שעברה  
שנתה דלרעה אלא (ז) דא"ר שמעון בן לקיש  
חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו  
היא עומדת בבית הקברות ורועה ואילו  
בפסח כי האי גוונא קרב שלמים (ח) דתניא  
כשב לרבות את הפסח לאליה כשהוא אומר  
אם כשב לרבות את הפסח שעברה שנתו  
ושלמים הבאין מחמת פסח לכל מצות  
שלמים שטעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה  
ושוק כשהוא אומר (ט) אם עז הפסיק הענין  
לימד על העז שאין טעון אליה אל"כ כי קאמר  
שמואל באבודין ברחיוין לא אמר ואבוד  
מי משכחת לה והרי אבודה בשעת הפרשה  
לרבנן דלרעה אלא (י) דתנן הפריש חטאתו  
ואבודה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת  
הראשונה והרי שתייהן עומדות אחת מוחן  
תקרב ושניה תמות דברי רבי וחכמים  
אומרים י אין חטאת מתה אלא שנמצאת  
לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו  
בעלים רועה ואילו בפסח היכא דאבד ונמצא  
אחר חצות קודם שחיטה קרב שלמים שמואל  
כו' סבירא ליה דאמר אבודה למיתה אלא  
והא כל אבודה לרבי מתה ואילו בפסח  
היכא דאבד קודם חצות ונמצא קודם חצות  
רועה קודם חצות לאו אבוד הוא כדרבא  
(י) דאמר רבא י אבדתי לילה לאו שמה  
אבודה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה  
כדרכי

יכול אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני)  
הוא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא**, פסח הוא הפסח כשר קרב  
ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי  
קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא**, דלא קרבה דהא  
הוקבעה ונדחה בפסח ואע"ג דלעיל  
אמר מנ"י הא קא משמע לן דאיכא  
תמורת פסח דלא קרבה קרא מיהא  
לא אינטריך לאשמעינן הכי: ה"ג  
**אמר שמואל כל שבחטאת מתה כו'**  
**ור' יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים**  
**אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם**  
**שחיטה לא**, כל שבחטאת מתה חמש  
חטאות מתות הלכה למשה מסיני (י)  
כונסן לכיפה וכן מתות ולד חטאת  
ותמורת חטאת ותמורת שמתו בעליה  
וחטאת שנתכפרו בעליה על ידי  
האחרת שאצדה זאת ואחר כך נמצאת  
ושעברה שנתה, ונקט שמואל גבי פסח  
סימנא ציה ואמר כל שבחטאת מתה  
אי מתרע הכי בפסח קרב שלמים  
וקא סלקא דעתך דלכוליה מתות  
דחטאת לאשתכחן גבי פסח קרב  
שלמים דהיינו תמורת פסח ופסח  
שמתו בעליה ושכיפרו בעליה  
ושעברה שנתו קריבין שלמים:  
**וכל שבחטאת רועה**, לקמן מפרש  
מאי היא, ומיתה ורעה לאו קולא  
ומומרא איכא כדחא מליך והאי  
דנקט גבי מיתה דחטאת בפסח קרב  
וגבי רעה דחטאת בפסח קרב רעה לאו  
טעמא קא יי"ב ציה דמשום דהכא  
מתה הכא קרב אלא סימנא בעלמא  
הוא: **ולכלל הוא**, דכל שבחטאת  
רועה בפסח רועה: דריש לקיש צמס'  
תמורה צפריך ולד חטאת (דף כג),  
והתם מומצי לה ממתניתין דהתם  
דקמי ושעברה שנתה כו' ומתוך לה  
דהכי קמי שעברה שנתה ואצדה (יא) ואו  
אצדה] ונמצאת צללת מוס: **כאילו**  
**עומדת בבית הקברות**, כל מוס שהיא  
רואין כאילו היא צבית הקברות שאין  
כהן נכנס שם לשוחטה ורועה עד  
שמתאצד ומימכר ויפלו דמיה נדבה  
לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקייאים  
צה את המוצת, זה מדרשו של יהודה  
הכהן צמסכת תמורה (דף כג: א) שכל  
מומר חטאת ואשם לקין המוצת חוץ  
מתחטאות מתות שהן הלכה למשה מסיני:

**כשז לרבו כו'**, קמי מיהת פסח שעברה  
שנתו קרב: ה"ג **כי קאמר שמואל בצדודין דחיון לא אמר וצאודין מי**  
**משכחת לה כו'**, כי אמר שמואל כל שבחטאת מתה לאו אכולהו קאי אלא  
אכיפרו בעליה לחודא שהיא על ידי איבוד ואמתו בעליה לא קאי דלא  
משכחת ציה רועה אלא אכיפרו בעליה לחוד קא משכחת ליה לרועה  
דלנקמן וגבי פסח נמי אכיפרו בעליה קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו  
בעליה (ב) כחאר רועה א"כ כיונא צו בחטאת רועה וקרב שלמים אס כיונא  
צו בחטאת מתה אלא אס עברה שנתה שעומדת בפניו והרי היא דחוייה מהקריב לא אמר:  
אזלא דתנן המפריש חטאת כו': **אין חטאת מסה**, משום כיפרו בעליה אלא האצודה צשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו בעליה הא נמצאת  
קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הוא לה מומר חטאת רועה ודמיה לשופרות: **ואילו צפפת**, כי האי גוונא אצד צשעת הפרשה ונמצא  
קודם שחיטה אחר חלות: **קרב שלמים**, כו' זירא דאמר (ו): קודם חלות ואחר חלות שנינו, אלמלא פסח שהיה לפנינו צשעת כפרה וצלבד שיהא אצד  
בחלות קרב שלמים: **שמואל כו' סבירא ליה**, רועה בחטאת דקאמר שמואל לקמיה (ע"ג) מפרש, והוא הדין דמצי למרזי שמואל כרבה סבירא ליה  
דאמר (ז) קודם שחיטה שנינו וצפפת רועה ולקמן (ע"ג) מפרש, שהיא עשה שאינה ראויה לו להקרבה: **לאו אבוד הוא**, ואפי' הפריש אחר תחמי קודם שנמצא לאו (מיתה) אצד  
רועה דקבעיה חלות: **קודם חצות**, שהיא עשה שאינה ראויה לו להקרבה: **לאו אבוד הוא**, ואפי' הפריש אחר תחמי קודם שנמצא לאו (מיתה) אצד  
שחיטה רעה, גבי חטאת אחרת תחמי לילה ורעה שנתה שחמה צלילה ונמצאת (תחמיה) ללוח הצוקר אפי' לרי לאו למיתה אזלא  
אלא לרעה הואיל וצלילה לאו עברה הקרבה היא: אלא רועה לרבי, בצדודין היכי משכחת לה דמיקום כל שבחטאת רועה דשמואל:  
לאחריות

(א) יומא דף סו, תמורה  
דף כב, (ב) [לעיל כו:]  
מחמת דף פג: וצמס דף כב:  
ט, א) תמורה דף כב:  
[נמצות פ.א. ד] תמורה  
ש, ט) [נצרות פ.א.],  
ו) [ושקלים פ"ו]  
מ"ן, ח) כחטאת רועה  
אס כיונא צו בחטאת רועה  
אבל אס חטאת כ"ל רש"י,  
אס כיונא צו בחטאת רועה  
ט) [לעיל כו:] י) וכן  
תמורה עור צב"ק ד' ד"ה  
לאו ובחילין ע"י, ד"ה והאי  
ונדה לר: ד"ה אילמא  
יש מקום לעיין בחומ"ל  
מ"ק ב' ד"ה לאחיי צ"ג  
נד: סד"ה לענין צ"ג  
ד"ה והמילא, (כ) רש"י,  
ו) רש"י,

### תורה אור השלם

1. ואמרתם זבח פסח  
הוא ל' אשר פסח על  
בתי בני ישראל במצרים  
נגנפו את מצרים ואת  
התינו הציל ויך הקים  
ועשתוה: שבות יב כו  
2. אם ששב הוא מקריב  
את קרבנו והקריב אתו  
לפני ידוה: ויקרא ג'  
3. ואם עז קרבנו  
והקריבו לפני ידוה:  
ויקרא ג' ב

### הגהות הב"ח

(א) נמי תיבתא דרבה  
תיובתא:

### מוסף רש"י

רואין אותה כאילו  
היא עומדת בבית  
הקברות ורועה, כלומר  
כל מקום שהיא שם  
רואין אותה כאילו היא  
עומדת בבית הקברות  
שאין כהן יכול ליכנס  
אחריה ולשוחטה, ורעה  
עד שמתאצד (תמורה כב)  
ובע"ז יומא סו) אזל לא  
מתחטאות המתות היא, אלא  
שהיא קריבה, הלכך רועה  
עד שיפול כל מוס ומימכר  
(ויומא שם), אין חטאת,  
שכפרו בעליה, מתה  
אלא שנמצאת לאחר  
שנתכפרו בעלים.  
לאו שמייה אבדה, אס  
אצדה צלילה והפריש  
אחרת תחמיה, לאו שמה  
שאינה קריבה, הלכך רועה  
עד שיפול כל מוס ומימכר  
(ויומא שם), אין חטאת,  
שכפרו בעליה, מתה  
אלא שנמצאת לאחר  
שנתכפרו בעלים.  
לאו שמייה אבדה, אס  
אצדה צלילה והפריש  
אחרת תחמיה, לאו שמה  
שאינה קריבה, הלכך רועה  
עד שיפול כל מוס ומימכר  
(ויומא שם), אין חטאת,  
שכפרו בעליה, מתה  
אלא שנמצאת לאחר  
שנתכפרו בעלים.  
(תמורה כב.)

(א) נמצא דני' אחרת כי  
לכינו צמ' וחי' גורס שמי  
השמות דחמת כלן ואלא  
עמוד י' הכל כגון א' ועי'